

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוז שליט"א

ראש השנה

שאלה: בימים נוראים שברכת אתה קדוש מתארכת, האם בסיום הקדושה אפשר לזון, או שיש להמתין עד סיום הברכה?
תשובה: יש להמתין עד חתימת הברכה.

שאלה: אדם שאינו יכול לעמוד במשך כל תפלת הלחש במוסף של ראש השנה, אלא אם כן נסמך על עמוד או סטנדר וכיוצא, האם מותר לו להיסמך במקומות שתוקעים בשופר, עד שהתוקע יתחיל לתקוע?
תשובה: מותר.

שאלה: מתי עורכים את סדר הסימנים של ליל ראש השנה, לפני האוכל או אחרי האוכל?
תשובה: מנהגנו אחר המוציא ולפני האוכל. וזוהי כמה שנים נהגנו להשאיר הפירות המתוקים אחרי הסעודה, כדי שיאכלו ארוחת החג בתאבון. וכן ראוי לעשות. (ועי' אור תורה תשרי תשמ"ה סימן ב אות א').

שאלה: האם מותר להתפלל ולבקש על זיווג הגון בראש השנה ובתפלות החג?
תשובה: מותר.

שאלה: אשה שהיתה שומעת תקיעת שופר באופן קבוע, וכעת רוצה להפסיק לשמוע ומנית (מפני סיבה), האם צריכה התרת נדרים?
תשובה: אינה צריכה התרה (שו"ת יביע אומר ח"ב סי' ל').

שאלה: כתב מרן הש"ע (סי' תק"צ סעי' ד') דבתקיעות דמיושב יעשה שברים ותרועה בנשימה אחת, ובתקיעות דמעומד בשתי נשימות. ושאלתי, האם בתקיעות דמיושב יעשה ברצף אחד ממש או יפסיק מעט בין שברים לתרועה?
תשובה: בתקיעות דמיושב – יעשה בנשימה אחת, ומכל מקום יפסיק ביניהם מעט עד כדי נשימה (כך שמעתי מאמה"ג זצ"ל), ובמעומד ינשום מעט, ויהיו תכופים כמה שאפשר.

שאלה: האם קול קצר שנשמע מהשופר כתוצאה מלקיחת אויר לנשימה, נחשב קול המפסיק?
תשובה: לא נחשב.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לעי"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לעי"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לעי"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
לעי"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

פניני הפרשה

בס"ד

נצבים

עלון מס' 951

שנה י"ט התשע"ח

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. ניד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

אחדות מלאה

אתם נצבים היום כולכם וגו' – מקשה הרשב"ם שהרי בתחילת הפרשה הקודמת כבר נאמר "ויקרא משה אל כל ישראל", ולמה חזר משה ואמר בתוך הדברים "אתם נצבים היום כולכם"?
בעל הטורים מדייק מהלשון "נצבים" שהוא כדרך מה שנאמר במעמד הר סיני "ויתייצבו בתחתית ההר", וכמו שבמעמד הר סיני התייצבו כאיש אחד בלב אחד (כמו שדרשו חז"ל על הפסוק "ויחן שם ישראל"), כך במעמד הזה רצה משה שלא רק יתכנסו אלא יהיו נצבים באחדות, כדי להיות כלי מחויק ברכה לזכות בתורה.

ובמדרש תנחומא אמרו על הפסוק: "כולכם לפני ה' אלוהיכם", כולכם ערבים זה בזה. אפילו צדיק אחד ביניכם, כולכם עומדים בזכותו, ולא אתם בלבד, אלא כל העולם כולו עומד בזכותו, שנאמר "וצדיק יסוד עולם". וכשאחד מכם חוטא, כל הדור לוקה. וכן אתה מוצא בעכן, הלא עכן בן זרח מעל בהרם. מדרת פורענויות מועטת והדור נתפס בה, מדה טובה מרובה על אחת כמה וכמה.

מסופר על הגאון מוילנא שלעת זקנתו היה ישן בלילה שעתיים בלבד. בקשו ממנו בני ביתו שידאג לבריאותו, ויישן עוד שעה, אמר להם "כשאני לומד יותר, אני לא רק דואג לעצמי אלא לכל עמי", ואם אפחית שעה, גם המתמיד בוילנא שישן שלש שעות, יישן עוד שעה, ויהודי המקדים לתפלה, כבר לא יגיע בהשכמה, וכך כל אחד יתרופף עד שיהודי רחוק ממצוות בפריו, לא יעמוד בפיתוי להינשא לנכריה. ורק ע"י המאמץ שלי ללמוד שעה נוספת, מציל אני את היהודי הרחוק ביותר.

עצה טובה

כדי לזכור את כל ההוספות הנאמרים בתפלה בעשרת ימי תשובה, כדאי לקנות סימניות צבעוניות שנועדו להדבקה בשולי הספר, ולהדביקם בתוך הסידור עצמו במקום ההוספות (מדבקות אלו מיוחדות שניתן אחר כך להסירן בקלות (י. שמואלי הי"ו).

הועילו בהקנתם

הדף היומי

מחוללו הוא הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, לאחר שנועץ בגדולי הדור דאז, החפץ חיים, והרבי מגור (האמרי אמת), והם הביעו את תמיכתם וברכתם. ההכרזה על היוזמה היתה ביום ט' באלול תרפ"ג (21 באוגוסט 1923), בכנסיה הגדולה של תנועת אגודת ישראל בפולין, והוחלט להתחיל את הלימוד בראש השנה, א' בתשרי תרפ"ד. לפי המסופר בספר תולדותיו של רבי מאיר שפירא, היה חשש גדול בקרב הצבור להתחיל ליישם את תכנית "הדף היומי" (מגודל המחויבות לרציפות בלימוד), עד שהאדמו"ר מגור אמר באותו ראש השנה: "אני הולך ללמוד דף יומי", דבר ששכנע את חסידיו הרבים ואהריהם את שאר הציבור. מאז ההכרזה נהגו סיומים של 12 מחזורי לימוד הדף היומי. סיום המחזור השנים-עשר היה כיום י"ד באב ה'תשע"ב. לימוד המחזור ה-13 החל למחרת, ביום ט"ו באב תשע"ב.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"אדם בכל ימות השנה עושה מצוות ועושה עבירות, ואינו מרגיש מרוב הטיפולים וטרדות הזמן, ואינו יודע באיזה מצב הוא עומד אם הרוב זכות או הרוב חובה, אך בסוף ימות השנה, כאשר ישמע המכריזים על ימי הסליחות וכן ישמע התפלות המיוחדות בראש השנה ותקיעת השופר שאומרת 'עורו ישנים מתרדמתכם', וכל שכן ביום הכיפורים יום גדול ואדיר בימי שנה, כל אדם מתעורר לשוב ומחויב לעשות דין וחשבון עם נפשו באיזה מצב הוא עומד באותה שנה עם בוראו". (מגיד חדשות" ח"ח דרוש נ"ה)

כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום – קצת קשה הלשון, שהיה לו לומר רק "עמנו עומד היום" בלבד, ומדוע הוצרך לומר "ישנו פה"? ואפשר לענין ליישב, שבא לרמוז שרק מי שהוא מהול יכול לבא בכרית ה' וללמוד תורה, כדאיתא במדרש (שמות רבה משפטים) לגבי עקילם הנה, והבאתיו להלן (ל' י"ב). יעו"ש. ולכן כתב "אשר ישנו פה", פה עולה בגימטריא מילה, לרמוז שרק מי שמל יכול לעבור בכרית ה'. ואף על פי שבני ישראל לא מלו עד בואם לגלגל (יהושע ה' ג') ששם מל אותם יהושע, ע"ז אמר "זאת אשר איננו פה עמנו היום", דוקא, אך אם לאחר מכן ימול תחול עליו הכרית למפרע. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

זכות השתיקה

מעשה היה בכתו של מלך ספרד שהגיעה לפרקה. ביקש המלך להכניסה בכרית הנישואין וחזיפם בחור פיקח שיהיה לחתנו. התייעץ עם שריו ויחד טכסו עצה מחוכמת שנתרה בסוד. ציוה המלך להכין שתי בובות זהות לחלוטין, ולבצע באחת מהן שינוי קל.

לקח המלך את שתי הבובות, העמידן בכניסת הארמון והכריז: "הבחור שיצליח לגלות את ההבדל ביניהן ואף יפרש טעמו של דבר יקבל את בתי לאשה!".

מאות בחורים הגיעו, התבוננו, חקרו ובחנו ולא הצליחו למצוא שום הבדל.

בחלוף שעות מספר הגיע עם חמודות, התבונן בבובות ואמר למלך: "מצאתי את ההבדל ביניהן! לבובה הימנית יש חור זעיר באוזנה וחור בפיה, ולבובה השמאלית יש רק חור באוזן ואילו פיה סגור". כדי להוכיח את דבריו, לקח קש, השחילו באוזנה הימנית של הבובה והוציאו דרך החור שבפיה, ואילו לשמאלית נכנס הקש באוזנה אך לא יצא דרך פיה הסגור.

כעת נותר לו לפרש את ההבדל, וכה הסביר: "זהו ההבדל העיקרי בין טיפש לחכם. כשנכנס דבר לאוזנו של הטיפש הוא מוציאו בפיו, ואילו החכם שומע ומשאיר את המידע בלבו. יפה שתיקה לחכמים וסייג לחכמה שתיקה.

בעת סחף של דיבור, כדאי להתרגל לעצור את השיטפון ולשים מחסום לפה. מדי פעם נבחן האם לא נסחפנו בדיבורים מיותרים. ואם מסופקים אנו האם כדאי לומר דבר מסוים, אולי עדיף לוותר, ופשוט לשמור על זכות השתיקה...

"אתה הזמנת את המלאך?"

מנהג קבוע היה בארם צובה בימים הנוראים שהרב הראשי עובר לפני התיבה בבית הכנסת הגדול העתיק ותוקע בשופר, וכך נהג שנים רבות גם הגאון רבי רפאל שלמה לנייאדו זצ"ל (רבה של ארם צובה ומחבר ספר "בית דינו של שלמה").

מיד קרא לבנו ושאלו לפשר התרגשותו. הסביר רבי אפרים: "בעת שקראתי את הבקשות שלפני התקיעות, ואמרתי 'יהי רצון שתשלח מלאכך הקדושים הממונים על התקיעות', מיד עף אלי אחד מן השרפים ויתייצב מולי, ובראותי המלאך נחרדתי ונתבהלתי ממראהו וקשה היתה עלי התקיעה בתחילה".

בערוב ימיו כשלא היה לו את הכח לתקוע, הורה לגבאים שבנו יחדו רבי אפרים (בעל שו"ת "דגל מחנה אפרים") יהיה שליח ציבור ויתקע בשופר.

ואכן, בנו רבי אפרים תקע בשופר בבת הכנסת, ואילו רבי רפאל שלמה ערך מנין מצומצם בביתו.

לאחר התפלה, הלכו ראשי הקהל לבקר את רבי רפאל שלמה ולקבל ממנו ברכת "שנה טובה". ביקש הרב לדעת: "איך היו התפלות של בני?".

"מתפלא אני עליך אפרים בני", נענה אביו כשבת שחוק על פיו, "וכי מה עלתה על דעתך? הלא אתה הזמנת אותו ולמה תירא מפניו?! וכי לא על מגת שיבוא המלאך הזמנת אותו? ...!".

☺ זה לא חנוך! ☺

כפרי אחד לא יצא בחייו מן הכפר בו היה חי, והנה יום אחד הודמן לעיר הגדולה בה מצוי הכל מכל כלי. עבר ברחוב ועיניו הסתנווירו מחשכלולים שהתגלו לעיניו. באחת החנויות נתקל בהמצאה חדשה – פנכ. כל כך התלהב מהפנטנט, עד שמיר רכש אותו.

המושך בהליכתו ומרחוק הבחין בדבר שלא ראה בימיו חייו: אולם גדול בו יושבים אנשים רבים וצופים בתמונות מוקרנות על הקיר... מיד אמר לעצמו, "כזה דבר פלא לא ראיתי בחייו! חייב אני לרכוש כרטיס". רכש כרטיס, נכנס בהססנות וחיטט לצדדים: באולם היה חושך מוחלט, ועל הקיר נראו בני אדם כשהם חולכים, עומדים, יושבים...

מחוסר מקום, נאלץ לעמוד במרחק, והתקשה לראות בצורה ברורה את הדמויות המתרוצצות על הקיר הענק. "בטח אינני רואה ברור, מחמת החושך השורר בחדר!" חשב לתומו. לפתע נזכר בפנס שבכיסו. מיהר והוציאו, הדליק וכיון אל הקיר. אך לפתע הדמויות שריצו על הקיר נעלמו והתגלה קיר הלק וריק. מהומה קמה באולם. צעקות זעם נשמעו מכל עבר: "נו! מה זה! מה זה!" כשגילו שהוא מחזיק בפנס, כמעט והכו אותו: "שוטה! ככה מחר את הפנס! אתה מאיר ומפריע באמצעי!". והוא מיתמם בשלו "מה אתם רוצים ממני? לא מגיע לי גם לראות? הלא קניתי כרטיס בכסף מלא!".

היה שם אדם חכם, שהבין כי לא מדובר באיש רשע אלא באדם שאינו מבין את משמעות מעשיו. קם ממקומו, תפס ביד מעילו והסביר לו "כאן רואים רק כשיושבים בחושך, כשיש אור לא רואים מאומה"...

☺ חנוך חנוך אכא... ☺

בהשבת העולם הזה, מציג לנו היצר הרע את תאוות העולם הזה כמצג מרהיב ונוצץ. אבל כאשר מאירים קצת את הנשמה, וזרקים קרן אור ללב, מנסים להתבונן, שואלים כמה שאלות, מתעמקים – מיד מפתלקות כל התמונות... מיד מגלים שהיו אלו תמונות של אשליה, שאין בכל התענוגות הללו ולא כלום, ורק ההולכים בדרך התורה, הולכים באור החיים, וזוכים לחיי העולם הזה ולחיי העולם הבא. (ע"פ הגאון רבי יהודה לייב הסמן זצ"ל)